

SMART-ТЕХНОЛОГІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ

Інклюзивна освіта – складний процес забезпечення рівних можливостей до високоякісної освіти через використання особистісно орієнтованих методів навчання, які враховують індивідуальні особливості кожного учня. У сучасному світі інклюзивна освіта не просто є одним із основних принципів освіти, але й новою філософією, що підтримує участь кожної людини у суспільному житті. Також є відображенням однієї з головних ознак демократичного суспільства й обґрунтовується розумінням цінності, різноманітності та відмінностей між дітьми, де всі вважаються цінними членами суспільства з рівними правами щодо отримання освіти.

Інклюзивна освіта має велике значення для розвитку осіб з особливими потребами. В Україні налічується понад 1 млн. дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку, що становить 12 % від загальної чисельності дітей у країні [1]. За умов інклюзивної освіти кожна дитина одержує доступ до якісної освіти, може розкривати свій потенціал та розвивати навички, необхідні для самореалізації та соціальної адаптації.

Європейські країни мають значні напрацювання у сфері інклюзивної освіти, зокрема й у використанні інформаційно-комунікаційних технологій для її потреб, а отже їхній досвід, кращі практики можна впроваджувати у вітчизняну систему освіти. Наприклад, система освіти у Фінляндії визнана однією з найбільш інклюзивних у світі. У них здійснюється інтеграція дітей з особливими потребами у загальні навчальні групи, забезпечується доступність навчальних програм та матеріалів, надається вся необхідна підтримка вчителям, враховується різноманітність дітей для забезпечення оптимального навчання. Крім того, у Фінляндії питання інклюзивної освіти розв'язуються на національному рівні, при цьому місцевим муніципалітетам надана достатня самостійність в організації навчання означеної категорії дітей [3, с. 46]. Італія відома своїм передовим досвідом у впровадженні інтегрованого та інклюзивного навчання в Європі. Вона однією з перших визнала, що найбільш прийнятною формою освіти для дітей з особливими потребами є інтегроване та інклюзивне навчання. Також цінним є австрійський досвід, оскільки в цій країні добре налагоджена система спеціальної освіти. Система включає спеціальні школи для дітей з різними порушеннями, такими як порушення зору та слуху, опорно-рухового апарату, інтелектуальні вади, емоційно-вольові розлади та комплексні порушення розвитку. У Швеції

законодавчо закріплено право дітей з особливими потребам навчатися у масовій школі. Держава здійснює фінансову та соціальну підтримку таких закладів освіти. У всіх класах, де навчаються діти з особливими потребами працює два педагоги. Власне ці країни є прикладом успішної реалізації права на якісну освіту для всіх дітей, включаючи тих, у кого є особливі потреби, завдяки впровадженню ефективної інклюзивної освітньої системи.

На сьогодні одним із пріоритетних напрямів освітньої політики держави є створення та забезпечення інклюзивного освітнього простору у закладах освіти. Зокрема у ЗЗСО передбачається гнучка, індивідуалізована система передання та засвоєння знань для учнів з особливими потребами. Кожен учень може здобувати знання за індивідуальним навчальним планом, що забезпечується психолого-педагогічним та медико-соціальним супроводом. Власне інклюзивна освіта відображає демократичні цінності суспільства, де кожна дитина є цінним членом суспільства з рівним правом на отримання якісної освіти, незалежно від своїх особливостей розвитку. Інклюзивна освіта також сприяє створенню інклюзивної культури, що сприяє покращенню взаємин між учнями, підвищенню рівня толерантності та розуміння різноманітності, а також формуванню позитивної соціальної атмосфери в освітньому середовищі.

Навчання учнів з особливими потребами вимагає певних додаткових підходів та методів для забезпечення якісної освіти. Оскільки особливі потреби можуть бути різноманітними, такі як фізичні, когнітивні, соціальні або емоційні, важливо враховувати ці особливості під час навчання та виховання учнів. Особливі потреби учнів можуть варіюватися від фізичних обмежень до навчальних труднощів. Ці потреби можуть впливати на процес навчання й виховання, включаючи такі аспекти, як доступність освітнього середовища, наявність спеціалізованих матеріалів та обладнання, потреба у додатковій підтримці, адаптації навчальних програм та методів оцінювання.

Для ефективного навчання дітей з особливими потребами можуть використовуватися різні методи, техніки та підходи, зокрема індивідуалізація навчального процесу, використання візуальних та аудіо матеріалів, адаптація навчальних програм, використання різноманітних технік сприйняття і запам'ятовування інформації, робота в малих групах, використання різних форм інтерактивного навчання та використання технологій, таких як комп'ютерні програми, планшети, спеціалізовані додатки тощо. Важливо також враховувати індивідуальні потреби кожного учня з особливими потребами та адаптувати методи, форми навчального процесу відповідно до їхніх потреб.

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій значно розширює можливості педагогів та учнів, спрощуючи доступ до освітньої інформації, розширює функціонал засобів навчання та ефективність управління освітнім процесом, сприяє інтеграції національних

інформаційних освітніх систем у світову мережу, доступу до міжнародних інформаційних ресурсів в галузі освіти, науки та культури. Також розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та мережі Інтернет обумовлює необхідність впровадження у освітній процес SMART-технологій для дітей із особливими освітніми потребами.

Проведення навчального заняття з використанням мультимедійних презентацій, виконаних за допомогою таких програмних пакетів, як Microsoft Power Point або Macromedia Flash (зорове сприйняття) вже стало нормою. Проте, разом із звичними презентаційними технологіями до сфери освіти впроваджуються нові інтерактивні технології, що дозволяють удосконалити презентації у вигляді слайд-шоу, які супроводжуються звуковими файлами (слухове сприйняття). Ще одна нова форма подання матеріалу за допомогою інтерактивного устаткування – це інтерактивні дошки SMART Boards, інтерактивні дисплеї Sympodium (тактильні відчуття). На інтерактивних дошках SMART Boards можна писати спеціальним маркером, демонструвати навчальний матеріал, робити письмові коментарі поверх зображення на екрані. При цьому все написане на інтерактивній дошці SMART Board передається дітям із особливими освітніми потребами, зберігається на магнітних носіях, роздруковується, посилається електронною поштою відсутнім на уроці дітям.

Основою ефективності використання SMART-технологій в інклюзивній освіті є спеціально розроблений комплекс програмного забезпечення з ланкою різноманітних функцій та інструментів роботи [1, с. 92], а саме:

1. Редактор «SMART Notebook» дозволяє створювати презентації, слайди-кадри, розмір яких відповідає розміру екрану. Використання цієї навчальної програми на уроках забезпечить активізацію пізнавальної та активної діяльності дітей із особливими потребами, формування та розвиток мовної компетенції.

2. Створення презентацій із використанням аудіо- та відеофайлів, що сприятиме формуванню та розвитку слухо-вимовних та ритміко-інтонаційних навичок, активізації пізнавальної діяльності дітей, адже поєднання слухової та зорової інформації забезпечує сприймання і розуміння почутого нового мовленнєвого повідомлення.

3. Функція «Повертання об'єкту» надає можливість учителю робити малюнки інтерактивними, щоб удосконалити навчальний матеріал, зробити його доступнішим, цікавішим для сприйняття.

4. Функція «Маркер» забезпечує з'єднання окремих елементів слова, речення; виділення граматичних структур. Ця функція надає можливість учням під час навчання діалогічному мовленню самостійно створювати репліки, діалогічні єдності різних видів, мікродіалоги та діалоги.

5. Функція «Ластик» дозволяє видалити неправильні відповіді, що сприятиме розвитку здатності до самостійної роботи та самоаналізу власних дій дітей.

6. Функція «Рух об'єкту» дозволяє легко змінювати умови завдання. Окремі малюнки легко переносяться в різні місця та розташовуються відповідно до процесу перенесення, при цьому все зберігається.

7. Інструмент «Ножиці» забезпечує створення мозаїк, лото, функції вирізання та зберігання з подальшим використанням елементів малюнків і речень в буфері обміну. Під час навчання письма цей інструмент сприятиме активізації пізнавальної діяльності дітей із особливими освітніми потребами, його доцільно застосовувати при виконанні вправ на швидкий запис слів, із опорою на малюнки, текст.

Використання сучасних цифрових технологій дає можливість дітям із особливими освітніми потребами бути активними учасниками на занятті, брати участь в обговоренні питань, а головне – соціально адаптуватись, відчувати впевненість у своїх можливостях. Таким чином створюється інклюзивне освітнє середовище, де всі учні почувуються прийнятими, включеними та забезпеченими можливостями для розвитку.

Список використаної літератури:

1. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. Г. Носенко. Полтава : ПУЕТ, 2018. 261 с.
2. Global Education Monitoring Report 2017/8: Accountability in education: Meeting our commitments. UNESCO, 2017. С. 36, 192-196.
3. Inclusive Education and Effective Classroom Practices. European Agency for Development in Special Needs Education. September, 2001. 266 p.